

עת"א 25133/06/17 - משה בן משה נגד שרות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עת"א 25133-06-17 בן משה(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני	כב' השופט אהרון משניות
עותרים	משה בן משה (אסיר)
נגד	
משיב	שרות בתי הסוהר

פסק דין

א. כללי

העותר הוא אסיר שפוט שמרצה עונש מאסר של 3 שנים ו-8 חודשים שנגזרו עליו לאחר שהורשע בעבירה של סחיטה באיומים, כעולה מתגובת המשיב.

ביום 28.11.2016 החליט בית המשפט המחוזי מרכז על החזקתו של העותר בהפרדה זוגית עד יום 28.5.2017. סמוך למועד תום תקופת ההפרדה, בקשה המדינה מבית המשפט להאריך את תקופת ההפרדה ב-12 חודשים נוספים, אלא שהעותר לא התייצב לדיון שנקבע בבקשה זו ביום 6.6.2017. לדברי בא כוחו, העותר סירב ללבוש מדי אסיר, ולכן המשיב נמנע מלהביאו לדיון. בהחלטתי ממועד זה דחיתי את מועד הדיון, וצינתי כי ככל שיש לעותר השגות על חיובו ללבוש מדי אסיר, פתוחה בפניו הדרך לעתור לבית המשפט בעניין זה, ובעקבות זאת הוגשה עתירה זו.

לבקשת ב"כ העותר, הדיון בעתירה זו נקבע לאותו מועד שבו נדונה בקשת ההפרדה של המדינה - 20.6.2017, ובקשת העותר לסעד זמני בכדי להתייצב לדיון זה בלא מדי אסיר, נדחתה בהחלטתי מיום 18.6.2017, שבה ציינתי בין היתר כי היענות לבקשה עלולה לפגוע בעיקרון השוויון ביחס לאסירים אחרים. במועד הדיון, העותר התייצב במדי אסיר, ולאחר שניתנה החלטה בבקשת ההפרדה, שבה אושרה הארכה למשך 6 חודשים נוספים, טענו ב"כ הצדדים בעניין חיובו של העותר ללבוש מדי אסיר בבואו לדיון זה.

ב. טענות הצדדים

לדברי ב"כ העותר, לאסיר יש זכות חוקתית להיות נוכח בדיון בעניינו, והעובדה שאסיר מסרב ללבוש מדי אסיר, אינה פוטרת את המשיב מחובתו לאפשר לאסיר לממש את זכותו החוקתית ולהיות נוכח במשפטו. לכן, המשיב היה חייב להביא את העותר לדיון בעניינו, וככל שהמשיב סבור כי העותר עבר עבירת משמעת בסירובו ללבוש מדי אסיר, יכול היה המשיב לנקוט בצעדים משמעתיים נגד העותר, אולם לא היה בסמכותו לשלול מהעותר את זכותו החוקתית להיות נוכח בדיון בעניינו.

ב"כ העותר טוען עוד כי הביטוי "אסיר שפוט" האמור בסעיף 89 לתקנות בתי הסוהר, אשר קובע כי "אסיר שפוט המובא לבית משפט כבעל דין בערעור פלילי או בעתירה ילבש מדי אסיר", מתייחס רק לאסיר שפסק דינו הפך חלוט, מה שאין כן העותר, אשר ערער על פסק דינו לבית המשפט העליון, והערעור טרם הוכרע. לכן, מוסיף וטוען ב"כ העותר, כי זכותו של העותר שנלחם על חפותו, שלא להיות מושפל בחובה ללבוש מדי אסיר.

לעומת זאת, ב"כ המשיב טוען כי פקודות שב"ס - פקודת נציבות 04.24.00, מחייבות אסיר שפוט שמובא לבית משפט מחוזי לצורך דיון בעתירת אסירים, בין אם כעותר ובין אם כמשיב, להיות לבוש בבגדי אסיר, כפי שעולה גם מתקנות בתי הסוהר. לדבריו, עצם הגשת הערעור אינה משנה את מעמדו של העותר כאסיר שפוט, והעותר אינו יכול לעשות דין לעצמו ולפעול בניגוד לפקודות ולנהלים.

ב"כ המשיב מוסיף וטוען כי אם היו לעותר נסיבות חריגות שמצדיקות לדעתו חריגה מהפקודה, היה עליו לפנות לנציבת שב"ס אשר מוסמכת לאשר חריגה מהפקודות במקרים חריגים. כל עוד לא ניתנה החלטת הנציבה, העותר כפוף לפקודות הנציבות, ולכל חריגה מהן יש השלכות רוחב על אסירים רבים נוספים, ויש בכך כדי לפגוע בסדר ובמשמעת הנחוצים בשגרת הטיפול באוכלוסיית האסירים.

ג. דיון והכרעה

בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש] תשל"ב - 1971, בסעיף ההגדרות - סעיף 1, נקבע במפורש כי המונח "אסיר שפוט" משמעו "אסיר פלילי שנגזר דינו" הא ותו לא, ולא נוספה להגדרה זו דרישה כי פסק דינו יהיה חלוט, או משהו דומה לכך. על משמעות זו של המונח "אסיר שפוט" ניתן ללמוד גם מתקנות בתי הסוהר, אשר הותקנו בשנת 1978 ע"י שר הפנים דאז. בסעיף 35(א) לתקנות נקבע כי אסיר שפוט ילבש בגדי אסיר שיסופקו לו על ידי בית הסוהר, ואילו אסיר שטרם נגזר דינו ואסיר אזרחי רשאים ללבוש את בגדיהם הפרטיים. הסעיף מציב "אסיר שפוט" אל מול "אסיר שטרם נגזר דינו", וניתן להסיק מכך שאסיר שפוט הוא אסיר שנגזר דינו, גם אם גזר הדין טרם הפך חלוט.

מסקנה זו מתבקשת גם מהעובדה שכאשר המחוקק ביקש להתייחס לפסקי דין חלוטים דווקא, הוא ניסח את כוונתו במילים מפורשות. כך למשל נעשה בסעיף 12(ב) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב - 1991, אשר קובע כי תופסק כהונתו של מבקר פנימי שהורשע בפסק דין חלוט בעבירה שיש עמה קלון. כיוצא בזה סעיף 10(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977, סעיף 6(ג) לחוק כרטיסי חוב התשמ"ו - 1986 ועוד ועוד דוגמאות כיוצא באלה. ומכלל ההן ניתן ללמוד על הלאו, שבהיעדר דרישה מפורשת לפסק דין חלוט, מדובר למעשה בהסדר שלילי, ולא בלקונה שניתנת

להשלמה באמצעות כלל פרשני כלשהו.

לכן, כאשר נקבע בסעיף 89 לתקנות בתי הסוהר כי "אסיר שפוט המובא לבית משפט כבעל דין בערעור פלילי או בעתירה ילבש מדי אסיר", אין ספק כי הכוונה ל"אסיר שפוט" כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר, דהיינו "אסיר פלילי שנגזר דינו", גם אם גזר הדין טרם הפך חלוט. כך יש לפרש גם את האמור בפקודת נציבות 04.24.00, אשר כאמור מחייבת אסיר שפוט שמובא לבית משפט מחוזי לצורך דיון בעתירת אסירים, בין אם כעותר ובין אם כמשיב, להיות לבוש בבגדי אסיר.

נשאלת אפוא השאלה מה דינו של אסיר שפוט שמסרב ללבוש מדי אסיר, כאשר הוא נדרש להתייצב בבית משפט לדיון בעניינו, תוך הפרה של כללי המשמעת המעוגנים בפקודות שב"ס ובתקנות בתי הסוהר. האם לבישת מדי אסיר מהווה תנאי מקדמי להוצאתו של האסיר למשפטו, באופן שאי קיומו של התנאי יכול להצדיק את אי הוצאתו של האסיר למשפטו כטענת המשיב, או שמא מדובר בעבירת משמעת, שגם אם ניתן לנקוט בגינה בהליכים משמעתיים נגד האסיר, אין סמכות למשיב לשלול מהאסיר את זכותו החוקתית להיות נוכח בדיון בעניינו כטענת העותר.

שאלה דומה נדונה בעבר בבית המשפט העליון במסגרת רע"ב שהגיש הרב עוזי משולם (להלן: המבקש). המבקש הגיש עתירת אסיר וטען בין היתר כי לא מאפשרים לו להיפגש עם עורך דינו. עתירתו נדחתה, מפני שהתברר כי יציאתו לפגישה עם עורך דין הצריכה לבישת מדי אסיר, שהמבקש סירב ללבוש. על כך הוגשה בקשת רשות ערעור שנדונה בפני מותב תלתא, בראשות הנשיא ברק.

הבקשה נדחתה, והדברים שנאמרו שם ביחס לבקשת המבקש להיפגש עם עורך דינו יפים גם לעניינו, ובשל חשיבות הדברים, אביאם כלשונם:

[...] מתשובת המדינה אנו למדים כי מאפשרים למבקש להיפגש עם עורך דין. עם זאת, לשם הגשמת זכותו זו עליו ללבוש בגדי אסיר כמקובל. המבקש מסרב זה כשנה לכך ומבקש ללבוש בגדים כרצונו... אין מונעים מהמבקש מלהיפגש עם עורך דינו. מתנים המפגש בקיום הכללים הנוהגים בבית הסוהר, לפיהם עליו ללבוש בגדי אסיר. כלל זה סביר הוא, ואין תוקפים אותו בפנינו. מכיוון שכך, איננו רואים כל פגם בהחלטת המשיבים. שאלנו את בא כוח המבקש, אם הוא רשאי להיפגש עם עורך דינו כשהוא ערום וערייה או בשעות הלילה המאוחרות. התשובה על כך ברורה. הוא הדין בעניינו. על זכותו של המבקש להיפגש עם עורך דין אין חולקים. אך עליו ללבוש בגדי אסיר (או דמוי אסיר), כמקובל בבית הסוהר, על מנת להיפגש עם עורך הדין.

(רע"ב 1410/97 הרב עוזי משולם נ' נציב שב"ס (פורסם בנבו, 9.6.1997))

הנה כי כן, גם במקרה שלפנינו איש אינו מונע מהעותר לצאת למשפטו, אלא שכאמור לעיל, יציאה כזו מחייבת, על פי פקודות שב"ס, לבישת מדי אסיר. מדובר בהוראה סבירה, שאינה עומדת לביקורת בעתירה זו, והיא חלה על העותר אשר חייב לנהוג על פיה, ואינו יכול להתעלם ממנה. בנסיבות אלה, סירובו של העותר ללבוש מדי אסיר, משמעותו

למעשה כי העותר מוותר על זכותו להיות נוכח במשפטו, ואם העותר מתעקש לנהוג כך - אין לו להלין אלא על עצמו.

זכותו של המשיב, ואף חובתו, לאכוף את כללי המשמעת הנהוגים בבתי הסוהר שבאחריותו. אסיר אינו יכול לעשות דין לעצמו, ולכפות דעתו על המשיב, וויתור בעניין זה כלפי אסיר אחד, מעבר לעובדה שאין לו כל הצדקה, פוגע גם בעיקרון השוויון ביחס ליתר האסירים, שנדרשים למלא אחר פקודות שב"ס ככתבן וכלשונן. מסיבה זו נדחתה גם בקשתו של העותר לסעד זמני בעניין זה.

נוכח כל האמור לעיל, לא מצאתי כי נפל פגם בהחלטתו של המשיב לפעול בהתאם למתחייב על פי פקודות שב"ס, ולחייב את העותר ללבוש מדי אסיר, כתנאי להוצאתו לבית המשפט כדי להיות נוכח בדיון בעתירת אסיר בעניינו, ולכן אני דוחה את העתירה.

המזכירות תעביר פסק דין זה ללא דיחוי לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י"ז תמוז תשע"ז, 11 יולי 2017, בהעדר הצדדים.